

Заняття 1.2. «Успішні випускники та випускниці ЗП(ПТ)О»

Мета заняття: Подолання стереотипів про непрестижність робітничих професій, підвищення віри у свої сили і бажання до розвитку кар'єри, створення «ситуації успіху». Розвиток у слухачів та слухачок критичного мислення та навиків аналізу.

Орієнтовна тривалість заняття: 45 хвилин

Організаційна пам'ятка: для заняття вам знадобляться опорний конспект, презентація, відео, роздаткові матеріали для здобувачів/здобувачок освіти. Обладнання: дошка, маркери, мультимедійний комплекс, доступ в Інтернет.

I. Вступ (5 хвилин)

Представлення теми і мети заняття.

Ви вже могли розглядати поняття стереотипів при вивченні предмету «Громадянська освіта», та сьогодні ми поговоримо про стереотипи в професії та їх подолання.

II. Виклад матеріалу (20 хвилин)

ЯК СТЕРЕОТИПИ ВПЛИВАЮТЬ НА НАШЕ ЖИТТЯ? ПОДОЛАННЯ СТЕРЕОТИПІВ

Пригадаємо...

Слово “стереотип” у перекладі з грецької означає “твердий відбиток”. Стереотип – це відносно стійкий і спрощений образ чи уявлення про явище, подію, людину чи групу людей. Він зазвичай ґрунтується на переконанні, що всі члени певної групи однакові й нічим не відрізняються один від одного, що всім членам певної групи притаманні схожі якості.

Стереотип, як готова схема сприйняття, дозволяє людині скоротити час реагування на мінливі умови навколишнього світу. Але в той же час, стереотип може перешкоджати виникненню нових думок і уявлень. Стереотипи та пов'язані з ними упередження (або пересуди) насамперед спрощують реальність і зводять людську різноманітність до однієї спільної групової риси чи характеристики: “вони всі такі...”: чиновники беруть хабарі; відмінниці – зануди; начальники – тирані; грузини – емоційні, чоловіки – мовчазні; жінки – пліткарки. (Можна запропонувати слухачам/кам самостійно навести приклади).

***Стереотипи обумовлюють помилкове ставлення до ідей та явищ, часто призводять до хибних висновків.** Деякі зі стереотипів передаються з покоління в покоління, їх приймають на віру і не перевіряють. Деякі можуть виникати через брак інформації, під впливом певної ситуації, особистого досвіду і уявлень, прийнятих у громаді чи суспільстві. Стереотипи впливають на нашу поведінку. Нерідко їх існування веде до перекручення реальності, коли, наприклад, незнайома група людей вважається ворожою, “не нашою”, адже вони не такі, як ми. Через стереотипи люди помічають тільки те, що підпадає під стереотип, і відкидають інформацію, котра йому суперечить. Через негативні стереотипи щодо іншої групи люди можуть не помічати або виправдовувати недоліки у власній групі.*

Давайте поміркуємо і дамо відповідь на питання:

- За якими ознаками можна відрізнити стереотипи? (узагальнене, усталене твердження про певну групу людей, навішані «ярлики»).

- Як вони впливають на поведінку і стосунки людей?

«Суто чоловічі» та «жіночі» професії: як боротися зі стереотипами?

Рекомендовано продемонструвати слухачам/слухачкам соціальний експеримент «Професії без обмежень». Перегляд відеоролика “Урок, який змінив уявлення школярів про професії” (2 хвилини 32 секунди) https://www.youtube.com/watch?v=sTF_Rt2wkug

Опис відео: «Одного ми дня ми завітали до школи і попросили школярів і школярок намалювати реаніматолога, пожежника, аеророзвідника і вірусолога. Погляньте, що з цього вийшло!» Соціальний експеримент проведений у СЗОШ №106 м. Києва у 2018 році Фондом ООН у галузі народонаселення в Україні та Центром “Розвитку КСВ”, і також за підтримки Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Протягом останніх кількох років все частіше у суспільстві постає питання гендерної дискримінації у професіях. В сучасному мовленні досі фігурують поняття «суто чоловічих» або «суто жіночих» професій. Міністерство інформаційної політики України запустило проект, в якому звертає увагу на те, що незалежно від статі, люди можуть однаково якісно виконувати одну й ту ж саму роботу.

В Україні гендерну рівність охороняє Конституція за законом «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» та законом «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Більше того, підписана Україною угода про асоціацію з ЄС також містить в собі пункт про «забезпечення гендерної рівності та рівних можливостей для чоловіків та жінок у сфері зайнятості, освіти та навчання, економічної та суспільної діяльності, а також у процесі ухвалення рішень».

Міністерство інформаційної політики України проводить комунікаційну кампанію проти гендерної дискримінації у професійній діяльності. «Твоя професія – твій вибір» – низка роликів, які руйнують стереотипи щодо «суто чоловічих» або «жіночих професій».

Герої/ні роликів – чоловіки та жінки різного віку та різних професій розповідають про те, що людина від самого народження є вільною у виборі свого покликання. Протягом своєї історії, суспільство трансформувалося настільки, що дозволяє людині будь-якої статі виконувати будь-яку роботу. При цьому, в сюжетах роликів показані приклади, в яких персонажі однаково добре виконують «суто чоловічу» або «суто жіночу» роботу.

Перегляд відеороликів з каналу «Гендерна рівність - професії»

В професії всі рівні - перукар

Твоя професія - твій вибір. Дівчина-електрик та флорист

Відеоролики:

- «В професії всі рівні – перукар»

https://www.youtube.com/watch?v=pbKG_byolxw&list=PLLmBC25NTCQyPKg17JgDdz33fj5mnuzpW&index=2

- «Твоя професія - твій вибір. Дівчина-електрик та флорист»

https://www.youtube.com/watch?v=gjCD_leuur0&list=PLLmBC25NTCQyPKg17JgDdz33fj5mnuzpW&index=8&t=0s

Обговорення. Які ваші враження? Якщо не було відчуття дискомфорту – то можна зробити висновок, що ви вільні від стереотипів в професійній сфері щодо гендерної нерівності. Даний проект, ініційований Міністерством інформаційної політики, – це заклик позбутися прадавніх стереотипів щодо відмінності у цінності чоловічої та жіночої праці.

Запитання до слухачів/ок: А з якими ще стереотипами ви зустрічались у професійній сфері? Аналіз відповідей. Наведення прикладів стереотипів щодо професій.

СТЕРЕОТИПИ ЩОДО ПРОФЕСІЙ

Ставлення до професії як до чогось раз і назавжди визначеного, фатального. Попередні покоління жили під гаслом "Освіта – на все життя", багато дітей йшли шляхом своїх батьків, створюючи цілі династії, і пишались цим. Зараз же все змінилося. Успіх в житті чекає тих, хто живе під гаслом "Освіта – протягом усього життя", постійно підвищуючи кваліфікацію, опановуючи суміжні спеціальності, вивчаючи нове в своїй професії. Навіть якщо ви і обрали спочатку "не ту" професію, це у жодному випадку не привід зневірюватись. Повірте народній мудрості "Знання за спиною не носить", вони стануть у нагоді найнесподіванішим чином.

Престижність професії Одні професії вважаються престижними, а інші - ні. Але хто може визначити, наскільки корисна для суспільства та чи інша професія? Невже неважливі професії прибиральника, слюсаря-ремонтника, монтажника? Професія має відповідати схильностям, здібностям людини, щоб бачити результати своєї праці і відчувати себе корисною. Робити те, у чому ви вправні і що приносить задоволення - це і є престижна професія!

Перенесення ставлення до якоїсь людини на саму професію чи захоплення тільки зовнішнім боком діяльності Якщо вам дуже подобається якийсь відомий спортсмен, співак чи ведучий ток-шоу, не переплутайте його особистість з тією повсякденною працею (можливо, не дуже захоплюючою, а копіткою і малопомітною), якою йому доводиться займатись, щоб виявився помітним такий вражаючий, але короткостроковий результат, як виступ на чемпіонаті світу, концерт чи півгодинна телепрограма. Та й далеко не всі спортсмени, музиканти, телеведучі досягають всенародної слави і статків.

Вибір професії "за компанію" На жаль, часто доводиться чути, що випускники йдуть вчитися з друзями, «щоб веселіше було». Трапляється, що, спостерігаючи за успіхами однокласників з того чи іншого предмету, вирішують, що і їм також буде просто. Необхідні зусилля і праця, які необхідно докласти в будь-якій справі, щоб одержати гідний результат. Подумайте, що подобається саме вам у виборі професії.

Застарілі уявлення про характер праці у сфері матеріального виробництва У всіх сферах діяльності запроваджується складна техніка, підвищується культура праці. Технічний прогрес пішов так далеко вперед, що зараз навіть у сфері тваринництва вже не обійтись без комп'ютера і апаратів з програмним забезпеченням. Не слухайте людей, які з якихось причин не знайшли себе в професії, адже свої особисті невдачі вони можуть проектувати на спеціальність: мовляв, робота погана, неперспективна, і тобі не варто цим займатись...

Коли професію вже обрано чи є цілком певна мрія, як досягти бажаного? Дійсно, що робити в цьому випадку? Багато хто якраз і не знає, або думає, що успіх - це обов'язкова складова життя дорослої людини, прийде точно і досить швидко. Дивлячись на досягнення інших, часто думають, що саме так і склалася кар'єра багатьох успішних людей, все прийшло "само собою", головне - обрати "потрібну" професію чи виявитися "в потрібний час у потрібному місці". Адже не маючи в житті чіткої мети, ймовірність того, що ви досягнете успіху, покладаючись на Його Величність випадок, дуже невелика. Для того, щоб ваша мрія стала реальністю, перш за все, її потрібно перетворити на мету. Що необхідно зробити, щоб мрія стала вашою метою, ми розглянемо на наступних заняттях.

Вправа 1. «Як долати стереотипи?»

Запросіть слухачів/ок подумати, чи можна відмовитись від стереотипів. Що потрібно для цього зробити? Дану вправу можна провести в малих групах.

Робота в малих групах є особливою формою дискусії. Кожна група веде дискусію на задану тему і записує свої висновки, думки, пропозиції в кількох пунктах. Потім обирає спікера, який представляє результати роботи групи іншим учасникам/учасницям, аргументуючи їх.

Після обговорення учасники/ці груп нехай порівняють свої думки з пам'яткою. Запитайте, чи знайшли слухачі/ки в ній щось нове, важливе для себе? (пам'ятка на слайді, додаток 2)

Мабуть, найпоширеніший і прикрий стереотип, який довгий час існував – це те, що «робітничу професію неprestижна». Але це не так... Долаємо стереотип про те, що професійну освіту обирають за залишковим принципом і навчання у закладі є безперспективним. Дуже багато успішних людей почали своє навчання в професійних училищах. Давайте поговоримо про успіх в професійній сфері...

ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ. УСПІШНИЙ ВИПУСКНИК/ВИПУСКНИЦЯ ЗП(ПТ)О

Всі бажать бути успішними. Проте одного бажання замало. Для досягнення цієї мети необхідно наполегливо працювати. Кожна успішна людина володіє особливими

властивостями, що роблять його/її успішним/ою. Чи можна розвинути в собі якості успішної людини? Як досягти успіху: що таке успіх? Для відповіді на питання про досягнення успіху, варто зрозуміти, що мислення – це лише початок (аналіз інфографіки на слайді)
Проаналізуємо, з чого складається успіх: видимі («те, що люди бачать») та невидимі («те, чого люди не бачать») складники.

Попросіть здобувачів/здобувачок озвучити складники успіху. Можна використати метод «Мікрофон». Інтерактивний метод «Мікрофон» дає можливість кожному/кожній висловлювати думку, швидко, по черзі, відповідаючи на запитання.

Зміст інтерактивного методу «Мікрофон»: слухачі/слухачки разом із викладачем/кою утворюють коло, передаючи одне одному імітований або іграшковий мікрофон, висловлюють свої думки на задану тему — запропоновані до розгляду питання чи проблеми. Висловлювання не обговорюються. Зауважимо, що мікрофон можна передавати і по кабінету, не утворюючи кола.

Правила проведення «Мікрофону»:

- говорити має право тільки слухач/слухачка, у кого «символічний» мікрофон;
- відповіді не коментують і не оцінюють;
- коли хтось висловлюється, інші мають дотримуватися тиші.

Завершіть правпу підсумком викладача/викладачки.

Успіх, насамперед, це:

- здатність чути та прислухатися до своєї інтуїції;
- повне розуміння себе та грамотна побудова відносин з іншими людьми;
- досвід і якість виконання роботи;
- це вміння діяти і працювати, а не лише мріяти.

І головне, успіх та фінансова незалежність починаються з правил, що визначають лінію поведінки людини. Правила успішної людини – це такі установки, які спонукають діяти і йти до перемоги. **Успіх кожного з нас залежить від зусиль, які ми докладаетмо для досягнення цілей.** Якщо ви хочете добитися високих результатів у якійсь сфері діяльності, почніть з цих звичок вже сьогодні – **сім звичок більшості успішних людей:**

1. Брати відповідальність на себе. Якщо щось не виходить, більшість людей знаходять цьому виправдання, відмовки або звинувачують інших. Якщо ви не навчитеся брати відповідальність на себе і виправляти помилки, навіть якщо їх зробив хтось інший, ви не досягнете успіху.

2. Бути більш зосередженим/ною. Якщо ви хочете досягти певної мети, вам потрібно перестати відволікатися на все зайве. Різні відволікаючі фактори забирають ваш час і не дають вам сконцентруватися на важливих речах. Перестаньте звертати увагу на те, що не має нічого спільного з вашими цілями.

3. Боротися за те, що вам необхідно. Успішними не народжуються, а стають. Неможливо прийти до своєї мети просто тому, що так вам судилося. За все, що ви хочете отримати від життя, потрібно боротися. Будьте визначеним у своїх бажаннях і наполегливим у їх втіленні.

4. Спілкуватися з людьми, якими ви захоплюєтесь. Спілкування з людьми, яких ви поважаєте і які служать для вас прикладом, мотивує більше працювати і дозволяє краще розбиратися в професійному середовищі. Якщо ви хочете рухатися вперед, дізнавайтесь, як це зробили люди, які досягли своїх цілей.

5. Бути дисциплінованим/ною. Дисципліна, чіткий розпорядок дня і планування справ координують нас, допомагають витратити час і сили тільки на досягнення цілей, а не на моменти скороминущої радості або на банальні лінощі.

6. Щастя як пріоритет. Речі, яким ви приділяєте увагу в процесі досягнення мети, повинні бути для вас важливими і приносити відчуття щастя. Не витрачайте час на те, що виснажує вашу енергію, змушує бути вічно втомленим/ною і злим/злою. Станьте людиною, яка прагне щастя.

7. Бути вдячним/ною. Почуття подяки піднімає настрій і робить щасливим/вою. Навчіться бути вдячним/ною життю і людям, яких зустрічаєте, за все хороше і погане, що з вами сталося. Не забувайте, завдяки чому або кому, ви стали тим, ким є.

Давайте надихнемось успішними історіями...

Примітка: можна використати пропоноване відео або підібрати своє з урахуванням специфіки професії. Також можна запросити на заняття гостей, випускників/випускниць ЗП(ПТ)О, які поділяться власними історіями успішної кар'єри.

Перегляд відеоінтерв'ю дизайнерки Світлани Бевзи у проекті «Я зможу! Натхнення. Можливості. Успіх» (3 хвилини 27 секунд)

https://www.youtube.com/watch?time_continue=124&v=4KTj9T1I1tE&feature=emb_logo

Історія дизайнерки Світлани Бевза: «Щоб визначитися з професією, коли тобі 16, треба згадати те, що найбільш подобалось в дитинстві. Коли мені було роки 4, я знайшла мамині олівці, там було більше 30 кольорів. Вони були такі красиві, що я просто любила дивитися на них. А потім почала малювати, і так сталося, що малювати я почала дівчат в сукнях. І я сказала мамі, що я хочу стати дизайнером одягу.

Коли немає досвіду, немає страху. Я просто дуже хотіла це розпочати. У мене на той час був оверлок, якась швейна машинка, не було офісу - в принципі нічого не було. Я пішла в банк, і мені тоді банк дав якимось чином 5 тисяч доларів. Я зняла в підвалі приміщення, знайшла конструктора, знайшла 2-х майстрів. Тоді мені здавалося, що в добу 28 годин. Це було тотальне захоплення роботою. У мене не виникало питання, чи я хочу, але виклик був у тому, чи я зможу. За 10 років, крім дизайнера одягу, я адміністратор, конфекціоніст, логіст, експорт-менеджер, іноді юрист. Результат колекції на подіумі - красивий одяг. Але, за цим одягом суто моїх стоїть 90 відсотків організаційних робіт і лише 10 відсотків творчості.

Оверлок — швейна машина, яка призначена для обробки крайового зрізу з метою надання виробу акуратного і закінченого вигляду.

Конфекціоніст — спеціаліст який займається підбором, пошуком та закупівлею тканин та фурнітури (гудзиків, ремінців, застібок тощо) для швейного виробництва.

III. Практична частина (15 хвилин)

Практична частина інтегрується у виклад матеріалу. Командна робота.

Вправа 1. «Як долати стереотипи?»

Вправа 2. Дискусія «Чи впливають стереотипи на професійний успіх окремої людини?»

ТАК /Впливають	НІ /Не впливають
стереотипи можуть негативно вплинути на вибір професії	людина може не реагувати на стереотипи
знижують мотивацію до досягнення успіху випускника ЗП(ПТ)О	
негативний стереотип може навпаки стати хорошою мотивацією «наперекір»	

Наведіть аргументи, позитивні чи негативні приклади тощо щодо впливу стереотипів як позитивного так і негативного на професійний успіх.

Методики проведення вправ-дискусій «ТАК чи НІ», «ЗА і ПРОТИ» Зауважимо, що дані методики рекомендовано застосовувати до подібних вправ і в наступних заняттях.

Методика 1. Можливий хід вправи: викладач/ка роздає таблички з надписами «Так», «Ні», «НЕ знаю» або розвішує їх у різних частинах кабінету. Вчитель зачитує твердження вправи, завдання для слухачів/ок обрати чи підійти до тієї таблички, яка виражає їх особисту думку, щодо озвученого твердження. Після того, як учасники/учасниці «обирають» власну думку і стають біля твердження, тренер/ка просить коротко аргументувати свою позицію.

Методика 2. Тренер/ка об'єднує групу у дві команди. Одній дає доручення обстоювати ідею «ТАК/ЗА», іншій – критикувати її, тобто аргументувати позицію «НІ/ПРОТИ». Після наведення кожного аргумента від команди конкурента ті з учасників/учасниць, що вважають аргумент переконливим, можуть покинути свою команду і перейти в іншу. Гра триває до переходу останнього учасника або до припинення її тренером/тренеркою. Робим висновки.

Важливо: у вправах-дискусіях викладач/ка не має переконувати учасників/ниць! Завдання викладача/ки – створити умови, щоб слухачі/ки замислились про свою власну позицію та змогли вільно її висловити та аргументувати.

IV. Підведення підсумків. Домашнє завдання (5 хвилин)

Рефлексія. Запросіть слухачів/слухачок обміняти думками та враженнями від заняття, закінчуючи одне чи кілька речень:

Сьогодні для мене було важливо... Для мене було корисно...

Сьогодні на занятті я зрадів/зраділа, коли... Тепер я вмюю...

Тепер я зможу...

Обговорення відповідей. Озвучення мотиваторів на слайді.

Долайте стереотипи та будьте успішними в обраній професії!

Домашнє завдання: Повторення опрацьованого матеріалу.

Потренуйтеся в навичках розпізнавання негативних стереотипів.

Поміркуйте, чи є у вас стереотипи? Як вони впливають на ваші дії стосовно інших людей? При наявності зменшіть негативний вплив стереотипів.

Написання есе на тематику заняття, наприклад, «Що означає успіх для мене?» або «Моя формула професійного успіху»

Опрацювати пам'ятку про критичне мислення (додаток 3)

Роздатковий матеріал:

- Презентація до заняття
- Пам'ятка стереотипів
- Пам'ятка про критичне мислення

Використані джерела інформації:

<https://ter.dcz.gov.ua/publikaciya/dolayemo-stereotypy-pry-vybory-profesiyi> «Долаємо стереотипи»

<https://www.radiosvoboda.org/a/suto-cholovichi-ta-zhinochi-profesii/29914535.html> «Суто чоловічі» та «жіночі» професії: як боротися зі стереотипами?»

<https://nus.org.ua/articles/yak-stereotypy-vplyvayut-na-nashe-zhyttya-rozrobka-uroku-tretogo-rozdilu-kursu-gromadyanska-osvita/> «Як стереотипи впливають на наше життя?»

<http://ican.org.ua/inspiration> «Я зможу! Натхнення. Можливості. Успіх.»

http://brahmakumaris.in.ua/site/page.php?id_part=142&lang=ua «Що для Вас означає успіх?»

<https://nv.ua/ukr/style/lifestyle/sim-rechej-jaki-potribno-pochati-roboti-sogodni-shchob-stati-uspishnim-zavtra-1715861.html> «Сім речей, які потрібно почати робити сьогодні, щоб стати успішним завтра»

<https://www.coca-cola.ua/do-good/women-leaders/i-can/i-can-4> «УСПІШНІ УКРАЇНКИ ПРО КАР'ЄРУ ТА ПОШУК СЕБЕ»

ПАМ'ЯТКА СТЕРЕОТИПІВ

Зверніть увагу

Стереотипи часто заважають діяти разом, штовхають до протистояння, можуть руйнувати відносини між людьми й спричиняють виникнення великих конфліктів на рівні суспільства. Ось чому так важливо навчитися виявляти їх у себе та інших і сприяти відмові від них.

Як почати відмовлятися від стереотипів

- Враховуйте наявність стереотипів та їх вплив на вчинки людей.
- Висловлюйте судження щодо інших не *до*, а *після* особистого спілкування та ретельного аналізу різнобічної інформації.
- Відмовляйтеся від перенесення рис, притаманних одній людині, на всю спільноту (расу, націю, соціальну групу тощо).
- Будуйте стосунки з різним людьми, орієнтуючись на індивідуальність кожного/кожної та конкретні обставини.
- Уникайте «навішування ярликів».
- Зосереджуйтеся на позитивному в людині.

Чого бажано уникати під час зіткнення з негативними стереотипами в інших

- Категоричних висловів на кшталт «Це брехня!», «Сам ти...».
- Обміну «ярликами»
- Використання у власних судженнях слів «завжди», «ніколи», «всі», «ніхто», образливих слів та порівнянь.
- Поширення стереотипів.

ПАМ'ЯТКА «КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ»

Впродовж курсу ми часто будемо критично аналізувати та оцінювати інформацію. Ознайомтесь з пам'яткою, як розвинути критичне мислення та вдосконалюйте свої аналітичні здібності.

6 ПИТАНЬ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ (Девід Клустер)

Що відбулося?

Чому це відбулося?

Чого я не помічаю?

Як я знаю, що я це знаю/не знаю?

Хто це сказав?

Які ще точки зору можуть бути на проблему?

4 КРОКИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Постійна рефлексія

Зміна звичайного порядку мислення

Розширення кругозору

Локалізація емоцій